

KA JINGIAIAID LANG

Ha ki 18 bnai ba la leitnoh ka kynhun Taize ka la iasnoh mynsiem da kaba iaiaid lang bad ki parabangeit haba bun ki liang kumno ban kyrshan bad pynskem ia ka jingngeit Kristan. Ban pynjanai ia kata ka jingiaiaidlang; ngi la lah ban iasylloklang bad bun ki kynhun ha ki lypung kiba wan na ki jait kynhun bapher bapher. Katba ngi dang pynkhreh ia kane ka lypung jong ki Paid U Blei kaba ngi khot “Ka jingiakynduh lang” ryngkat bad kiwei pat ki kynhun bad ki jait Balang Kristan, ka bor jingmaia la paw lyngba i Brother Alois ha ka jingplie ia ka *Synod on Synodality* ha ka Balang Katholik. Ha kaba I ong, kane ka jingiakynduh lang ka dei ban wanrah bad pynlong ia ngi ba ngin shahshkor markylliang bad ban dup shem ia ki jingaei ha kiwei pat ki kynhun balang bad hapdeng kiwei ki jait bynriew kiba don ka mon babha ha ka imlang ka sahlang.

Ban pyniatylli bad iasnoh mynsiem bad ka balang salonsar la pynlong ia ka jingduwai peitngor (Vigil) ba la lamkhmat da ka kynhun Taize ha St. Peter’s Square, Rome ha kaba ki briew na ki 222 tylli ki jaka na satlak ka pyrthei kila iashim bynta lang ha kane ka jingduwai peitngor. Ha kajuh ka por la pyntip ruh ba la palat 20 ngut ki nongialam na kiwei pat ki Balang Kristan ia kaba u Kpa Bakhuid Pope Francis u la khot sngewbha kumjuh ruh ki nongiashim bynta ha ka Ordinary Assambly ki Bishop ka Balang Katholik bad 18,000 ngut ki briew ha ki ‘rta bapher bapher na kylleng ka pyrthei, lang ruh ki 4000 ngut ki samla ki la wan ban shim bynta ha ki prokram baroh shi taiew ia kiba la pdiang sngewbha da ki shnat parish jong ka nongbah Rome.

Haba phaidien ngi lah ban buh ia kane ka jingkylli, ha kano ka rukom ngin lah ban sngewthuh ia kaei kaba ngi la shem bad iohmad? Kaei ka lad nangne shakhmat kaba lah ban iarap ia ngi ban ia iaaidlang para Kristan? U Jisu u ong “Naba phi don tang uwei u nonghikai bad phi baroh khoit phi ialong shipara” (Mathew 23:8). Hato baroh ki Kristan kim dei shipara, hapdeng ka jingthylli bad ki jingduna hynrei ka long kaba shisha ba ngi ia long kawei? Hato ym dei U Krist u ba la plie ka lynti na ka bynta jong ngi ban ngin ia long kum ki nongiaiaid lynti lang ha ryngkat kito kiba sah shabar ka imlang sahlang? Ha kane ka jingiaid lynti, ka jingiamir jingmut ne ka dialok (dialogue) kaba ngi khot ha ka ktien phareng ngi kwah ban pynkynmaw ba lada ngi kwah ban wanrah ia ka jingsuk bad ka jingiamap ngi donkam iwei ia iwei pat. Ym ban pynbor iano iano khamtam ia kito kiba don ha kawei pat ka jingngeit, hynrei ban iatylli lang ha ka ban wan rah jingsuk para briew.

Kum ka dak ka jingsngewnguh na ka bynta kane ka jingsngew ba ngi ia long kawei, to ngin ia bynshet lang ia ki jingeh kaba ngi ia kynduh. Ka pyrthei ka ud ka iam, ki ummat bym lah rngat, ki dohnuh ki pait, ka mynsiem ka kthang namar bun ki jingiapait iapra, ka jingiaumsnam, ka jingiabishni bad ki jingjot ki mynsiem ha kiba bun rukom. Ha kane ka jingiakynduh lang jong ngi bad ka jingiasahshkor lang ia ka sur jong u Blei kaba wan na ka mut ka pyrkhmat to ngin ia iaaid lang kum ki briew jong U Blei.

Na ka bynta jong ngi ka mut aiu ban shahshkor ia kiwei pat? Hato ngi klooi ban sngewthuh ia ka tieng ka smiej haba ngi ia phylliew jingmut lang? ne ioh lehse ngi ruh ngi sngewtieng sngewsmiej ioh ia ngi bad ia ki ruh yn sa shah kyntait lang.

Ha ka jingiaid lynti jong nga na Rome sha Taize, nga sangeh ha Ljubljana, ka nongbah jong ka ri Slovenia, ka jaka jong ka Taize ha kaba yn sa don ka jingiakynduh lang kaba 46th jong ki samla na bun ki ri. Ha ka jingpynkhreh jong ka kynhun ki samla volunteers, ki brodar bad ki sistar ka Taize jong u Andreas Bakhuid bad ki paralok na Slovenia, ka jingpuson halor kane ka phang jong ka “Jingiaaid lang” ka wanrah ia u soh banyngkong eh uba la mih na kane ka jingiahylliew jingmutlang ha kito ki sngi.

Ka jingsngewnguh ka leit sha baroh ki brodar bad sha kito kiba la noh synniang ha ki rukom bapher bapher; ba ha kano ka rukom kane ka khubor jong ka jingiaaid lynti lang kan jam sha ki ri bad ki jaka satlak ka pyrthei.

Ka jingkhulei ba kyrpang jong nga sha phi baroh.

Brother Matthew

*****

Ha Lyublijana, nga iohsngew ba don ba ong kumne, “Ha ka imlang sahleng jong ngi mynta ka jingbym don iing don sem, kam shym dei tang ka iing kaba la shna da ki maw, ki shyiap, hynrei kaba shisha pat ka long ba bun kim don shuh ka jingsuk bad jingshngaiñ mynsiem. Bad ha kane ka jingwad jong ngi ia ka jingshngaiñ mynsiem teng teng ka lah ban long ba ki shah iehnohbeiñ.” Don ruh kiba kylli “Lada ngi ia iaaidlang katno ngi donkam ban ia mynjur lang khnang ban dup lah ban iaaid shakhmat? Namar ka jingma ka long ba ioh kin kut tang ha ki ktien bad ban shu ia ai jem ia kiwei da kaba ngi buhrieh ia ka jingshisha. Tangba lada ngi plie ia ka dohnud sha kiwei ha ki jingiahylliew jingmut ngi hap ban shlur ban kren ia ka jingshisha khlem buhrieh eiei, lym kumta, shaei kine ki jingkylli kin ialam ia ngi?”

Ka Jingshahshkor

U klongsnam ne ka tynrai jong ka jingiamir jingmut ne jingiakren ka dei ka jingshahshkor, U Moses u ong ha ki paid jong U Blei “*Shema Yisrael*” “To shah shkor ko Israel” (Duet 6:4). Bad kine ki kyntien ki kylla long ki jingduwai jong ki barabor. Da ki spah snem hadien ki mih sa ki ain (Rule) jong U Benedict Bakhuid ka Nursia kiba ong kumne “Shahshkor bha”.

Namarkata ka jingshahshkor ka dei ka dak jong ka jingieid. Ka jingshahshkor ka dei u klongsnam ne ka pdeng jong ka jingiaidei balah ban shaniah. Lada duna ka jingshahshkor; ka jingiaidei ruh kan nym long kaba janai bad kaba nylla. Namar ym don ka jingiaidei parabriew kaba lah ban roi khlem ka jingshahshkor. Lada ngi shahshkor da kaba pynleit jingmut khlem pep ngi plie ka lad ia kito kiba ngi shahshkor. Da ka mynsiem bakylluid kin phlei lut kat kaba ki don ha ka dohnud jong ki ia kiei kiba teng teng kim lah ban pynpaw da ki ktien ha ki babun balang .

Ka pdeng jong ka jingshahshkor ka dei ka jingsngapjar. Hangne ngi lah ban lap shibun ki nuksa na ka Ktien U Blei kum: U Elija u la ia kynduh ia U Blei ha ka jingsawa ba jaijai ka lyer, ym ha ka jingkhiih u jumai ne ka lyer kaba jur ne ha ka ding (1Syiem19:11-13). Ka Maria ka para ka Martha ka shong ha ki kjat U Jisu bad ka sngap ia U (Lukas10:39) U nongthoh Psalm u ong “Me la plie ia ki skhor jong nga” (Psalm 40:6).

Ha kane ka juk ba mynta ka don barabor ka jingsngewthuh ba; uba lah ban kren jam tam u long u nongjop. Ki kam jingthombor ki la nangroi ha man la ki jaka ha kaba ngim sngewngang

shuh shano ngin phai. Tangba ngi tip skhem ba um dei U Blei u ba pynlong kumta bad U Blei un ym pynbor ia u khun bynriew. “Shuh ngan sngap aïu U Trai U Blei Un ong, naba Un kren shaphang ka jingsuk: ka jingsuk ha ki riwngait jong U” (Pslam 85:8)

Hato kam dei mo kane ka lynti ba ngin jam shakhmat ban pyrshang ban shahshkor bad ban sngewthuh ia kiwei? Ban dup pyllong ia ngi kiba shai bad ban ngin dup lah ban kren da ka jingshlur haba ngi iohi ia ki jingleh bymhok. Ka mynsiem jingshahshkor kan pynlong ia ngi kiba shlur bad kiba stad ban ngam jyliew ha kiei kiei kiba ngi rai da ka mynsiem kaba skhem. U Blei u khamjan sha ngi; palat ban ia kaba ngi khmih lynti bad kyrmen ha U.

Ka Jingiaid Lynti

Ha ka jingiaid lynti jong ka jingim, hato ngi dei kiei? Ngi dei ki nongleit jngoh kai pyrthei (tourist) ne ki nongiaid pilkrim kiba wad ka jaka ba kyntang kaban khring ia ngi shakhmat? Hato ngi shu ia iaaid tang ban peitkai ia kiei kiei kiba paw shabar ne ngi don ka jingthrang ban shem ia ka bakham jylliew bad kaba kit jingmut. Ki nongiaid pilgrim wat lada kim iohi ia ka jingjop jong ka thong pynban ha man la ka sien jam ki shem ba don la ki jingmut bad ki sngewthuh ia ka phang jong ka jingiaid lynti jong ki. Lada ngi iaaid khlem da don ka thong, ka jingiaid lynti jong ngi kan nym don jingmut bad ka long tang ka jingiaid ruma khlem tip shaei ngin poi.

Haba kum kane ka wan jia, hato ngi kynmaw ia ki kyntien ba U Jisu u ong “Nga long ka lynti, ka jingshisha bad ka jingim” (Ioannis 14:6)? Ban ia iaaid lang bad U kamut ban sngewthuh skhem ia kine ki laitylli ki jingshisha. U Jisu kum u briew u dei ka lynti ba ngi dei ban bud, ngi dei ban shaniah ia kaei kaba U la ong. Lada ka long kumne da shisha Un ialam ia ngi sha ka jingim kaba pura ha kaba ngim lah ban mutdur.

U Jisu um ju iehnoh iano iano ha ka jingiaid lynti jong u. Kaei kaba pynlong ia u Jisu ban ia ka khubor jong ka jingpynim sha baroh ka long namar ka jingiaidei ba kynja mynsiem ka jong u bad U Blei u Kpa. U sam lem ia kata ka juh ka jingim sha kito baroh kiba wan ha ka jingim jong U: ki bapang, ki bahok, ki nongpop, ki basngewsih bad ruh ha kito kiba sah shabar na ka imlang sahlang, ha kito kiba la shah kyntait bad wat ha kito ki bym dei na ka kynhun ki briew jong U. U Jisu u ai lut kat kaba u don bad ha kajuh ka por u ioh pdiang ruh na kiba u ia kynduh ha ka jingiaid lynti ka jingim jong u. Ki jingbha bad ki jingeh kiba u iakynduh ha ka jingim jong u ruh ka wan lyngba jong ki hi.

Hato U Jisu um dei u bajemnud bad uba sngewrit ka dohnud, uba khot ba wer ia ngi ban ngin iaiaid lang ha kajuh ka lynti. Hato ngi kloï ban wad ia ka jingsbun jong ka jingsngewrit bad ban dup lah ban pdiang ia kiei kiei baroh katba ngi dang iaiaidlang ha kane ka lynti jong ka jingim?

Ka jingiaiaid lang ka dei ka bynta jong ka jingim jong ngi, jong ka Balang bad ka imlang ka sahlang. Hood wat la kata iwei pa iwei i don la ka jong ka jong ka jingstad bad ka buit kaba ki lah ban pyni bad ban pynurlong. Hynrei ia kine kiei kiei baroh la ai ha ngi ban ngin dup iasam lem ban dup tei ia ka Balang bad ia ka imlang ka sahlang. Kumba ki sainar ha ka maryng-ot (guitar) ki don ha la ki jong ki jaka, pynban ynda la tem ia ka; mih kajuh ka sur kaba sngewthiang bad sngewtynnad ban sngap.

Ban iadonlang bad kiwei

Kam dei kaba suk ban iadon lang barabor bad kiwei. Iwei pa iwei na ngi; ngi rah ia la ki jong ki jingkit, ki jingmong bad don ruh lehse ki por ba ngi la pynmong ia kiwei.

Ban don lang bad kiwei kamut ban shahshkor ia ki bad ban ai ka por bad ka jaka ba kin lah ban iathuh ia ki jingshem ha ka jingim jong ki. Hangne ban shahshkor ka mut ban pdiang ia ki kumba ki long. Hooid lehse ngin nym lah ban mynjur ia kaei kaba ki iathuh ka long kaba dei ne kaba lait lane, lehse ngi don da kiwei pat ki jingmut bad jingsngewthuh. Hynrei kaei kaba sngewphylla ne sngewlyngoh ka long ba haba ngi shahshkor bad shah ia ki ban iathuh ia ka jingshem ha ka jingim jong ki. Bunsien ngi shem ia ka jinglong briew kaba iasyriem. Ka jingiapher lehse kam long kaba heh kumba ngi mutdur ne tharai. Ngi kiba thrang ban long ki nongbud jong u Krist, ngi lyngoh ban shem ba ka jingiatylli ka la don lypa hagdeng U Blei bad U Jisu Krist (Ioannis 17:21-23). Kane ka palat ia ka jingmutdur ne jingtharai jong ngi.

Haba kiwei ki iathuh ha ngi kumno ki mong ne ha kano ka rukom ngi la pynmong ia ki, hato ngi lah mo ban pdiang ia ka jingkdew ne jingpyni lynti lem ka jong ki. Ha kum kane ka khep bunsien ngi kloï ban iada ia lade bad ngi sangeh noh ban shahshkor. Hato ka mynsiem sngewlem kam mut mo ban long kiba kloï ban pdiang ne sngap ia ki jingjynjar jong kiwei? Ka jingiaashshitom lang bad kiwei ka plie ka lad jong ka jingialong kawei; wat la ngim lah ban weng ne shim noh ia kita ki jingshitom jingjynjar jong ki.

Don ki por ba ngi sngew kum ban kynran dien noh. Pynban ha kum kine ki khep ngi dei ban aiti ialade ha ka bor jong U Mynsiem Bakhuid bad ban kyrpad ia U, ba un dup hikai ia ngi ia kaei kaba ngi donkam. Ban long kiba sngewrit kam mut ba ngi dei ban pynbor ban pdiang ia kaei kaba don ha ka jingmut jong ngi, pynban ban pdiang ia kiei kiei kiba kiwei pat ki wanrah sha ngi.

Ngim dei ban duh jingkyrmen. U Paulus Apostol, uba la shlei da ka jingieid jong U Krist ba la mihpat, wat hagdeng ki jingpyrshah kiba bun, u pynshisha ba “Ka jingieid U Blei kaba la dap miar ha ka dohnud jong ngi da U Mynsiem Bakhuid ia uba la ai ha ngi. (Roman 5:5). Ngi lah ban shaniah ia kane ka jingdon ba jaijai jong U Blei; wat lada ngim lah ban iohmad ne twad ia kata ka jingdon jong U. Haba kumta hato ka jingshaniah kam lah mo ban kha biang sa shisien hapoh jong ngi. Wat lada i don tang kat i phylliah ding pynban i lah ban phrang ban long kum i sharak ban tbeh ia ka jingiaid lynti ka jong ngi bad U Blei; ha ryngkat ki para briew kiba U la pynkhamti ha ngi.

Ban iasahlang bad u Blei bad ban iasahlang bad kiwei

Ka lynti kaba ngi dei ban iaid ka long kaba jlan, ka lah ban long wat shilynter jingim. Kumjuh ruh ka jingshahshkor bashisha ruh ka shim ia ka por bad da kumne ka jingiaidei lok ka ngam jylliew. Ha kum kane ka jingiaishah slem bad ka jingiaineh ruh ka paw shynna.

Na ka bynta jong ngi ki briew, ngin ym lah ban pyniakhlad ia ka jingiaaidlang para briew bad ka jingiaaidlang bad U Blei. Kane ka long ka jingshisha. Ngi donkam ia kine baroh ar ha ka jingim jong ngi kaba man la ka sngi.

Kum ka tnat kaba snoh ha u met bah. Kumjuh ruh U Jisu u khot u wer ia ngi ban iaisah bad U kumba U iaisah bad ngi (Ioannis15). Ka jingiaisah ka thew ia kaei kaei kaba iaineh shilynter jingim. Kaei kaba u Jisu u dawa na ngi kam dei ka jingaiti kaba tang shipor hynrei ka dei ban ngin iaisah bad u baroh shilynter jingim. Ka jingiaisah ka iarap ia ngi ban heh bad ban

seisoh. Uei uta u soh? U Jisu U bteng biang da kaba u ong “to ia ïeid markylliang, kumba nga ïeid ïa phi. Ka jingïeid bakhrav tam ba u briew u lah ban ai na ka bynta ki lok jong u ka long ban aiti ïa la ka jingim na ka bynta jong ki.” (John 15:12- 13). Ban ïaid ha kane ka lynti ka mut ban long kiba shlur ban len ïalade bad ban aiti lut ïa kiei kiei baroh ban long ki nongbud bajanai jong u Jisu. Ha ka jinglaitluid kaba pura, ngi lah ban ïeid khlem kut. Ka jingïeid ha ka Gospel kam dei tang ka jingïeid ba don ka mon ne ka jingsngew hynrei ka dei ka jingïeid kaba lah ban aiti lut ïalade na ka bynta kiwei. Ka lynti jong ka jingim kaba ngi ïaid ka dei ban long barabor na ka jinglong shakri sha ka jinglong paralok bad U Krist.

Ki soh ki mih lyngba ka jingim kaba ngi lah ban im pura. Ki plung bad ki seisoh hi lada ngi ïaisah ha U Krist bad im da U; kum ka tnat kaba ioh jingim na u diengbah. Kane ka dei ka jingkmn kaba pura kaba ngin shem haba ngi pdiang ïa ki jingialeh na ka bynta ka Gospel. Hato ngi long kiba kloï na ka bynta kata?

Ban ïaïaid lang ha kane ka juk ba mynta

Ki jingeh kiba don ha khmat jong ngi ryngkat bad ki jingtlot jingswai kaba ngi dang shu dep iakren, ka pyni shai ba dang don bun ki briew kiba dang shong dang sah khlem ïing khlem sem. Ngi iohi ia ki jingmong ha ki jingthaw jong U Blei. Ki jingjot ki jingpra ha ki ïing ki sem ka dei ka bynta jong ka jingim. Kine ki jingjynjar jingshitom ki lah ban hiar pateng na ki briew kiba la shahlehbein bad shah niewbein. Ngi tip bun ki ïing ki sem kiba la jot la pra namar ki jingïakajia bad ki thma. Ngi shem ruh ba ïa ka jingim ruh la shah pynsniew da ki briew kiba phla ïa ka kyrting U Krist ha ka Balang bad ha ka kynhun Taize ruh.

Hato ka don ne em ka jingkhoh ïa ngi ban ieng ïaleh pyrshah lang ïa kine ki jingeh? Ka don ka jingong hapteng ki nong Africa “Kaei kaba pynlong ïa ka jingïaid lynti kaba jlan ka i kumba ka lyngkot haba ngi ïaïaidlang.” Ha ka jingbuhai shnong kaba khraw (great migration) jong ki mrad khlaw ha pdeng ka Serengeti bad Masai Mara, ki khun jong ki kiba kham rit ki hap ban shaniah ha ka jingiarap jong kiba khamheh ban ïaid lyngba ki wah bad ban kiew ïa ki rud wah, ïa ngi ruh kumjuh, don ki por ha kaba ïa ngi la kyntiew shajrong bad don ki por ha kaba ngi donkam ban pdiang ban shah kyntiew ha kiwei.

Haba ngi ïa kynduh ïa kum kine ki jingeh ki jingtyntjuh kan pynlong ïa ngi ruh ban mad ïa kiei kiei kiba kynja bneng; ka ban ïarap ïa ngi ban shem ia i phylliah ding i ban iarap ïa ngi ban tur shaphrang da ka bor bad ka jingkhlain mynsiem.

Ha ka sngi jong ka jingmihpat U Jisu arngut ki paralok jong u ki la phaidien na Jerusalem na ka jaka ba u la shah pyniap (Lukas 24:13-35) bad katba ki dang ïaïaid; uwei u riew phylla u la wan ïaidlang bad ki. Dei tang katba u dang shongbam bad ki; ba ki sa sngewthuh ba dei u Jisu. Ha ka jingim jong ngi ki briew, ngi shem ruh ba teng teng ju don ki briew kiba ngim ithuh, kiba dei ki nongwei, pynban ki ruh ki lah ban ïarap ïa ngi ban ïohmad ïa ka jingdon u Krist namar U ïaisah barabor bad ngi.

“Wat sheptieng”, U pasiaw ha ki dohnud jong ngi, “Ngan don ryngkat bad phi barabor, haduh kaba wai noh ka pyrthei.” (Mattheus 28:20). Hato ngin shahshkor ïa kine ki jingkular?

Kum u thiat uba la khlehleng bad u purew (Matheus 13:33), wat lada ngi duk-ngi duna bad ngi sngew ba ngim long eiei, hato ngi lah ne em ban khie bad ban ïaïaid biang ym marwei; hynrei ban ïaïaid lang bad kiwei bad ban kyrshan markylliang katba ngi dang ïaïaidlang?